

TIEDOTE

SUHDANNE 2014/2:

EUROALUE ELPYY HITAASTI – SUOMEN BKT ALENEE TÄNÄ VUONNA 0.4 PROSENTTIA

- *Maailmantalous kasvaa lähivuosina hitaasti*
- *Kehittyvien maiden vahva talouskasvu on hidastunut, USA toimii maailmantalouden veturina*
- *Euroalue elpyy hitaasti, Venäjän talous taantuu ja Ukrainan kriisi luo epävarmuutta*
- *Suomen kokonaistuotanto supistuu 0.4 prosenttia vuonna 2014 ja kasvaa 0.8 prosenttia vuonna 2015*
- *Viennin määrä ei kasva lainkaan vuonna 2014, vuodelle 2015 odotetaan parin prosentin kasvua*
- *Yksityinen kulutus supistuu 0.2 prosenttia vuonna 2014, mutta kääntyy vuonna 2015 vajaan puolen prosentin kasvuun, kun kuluttajien luottamus kohenee ja työpanoksen supistuminen pysähtyy*
- *Yksityiset investoinnit supistuvat heikon kysynnän vuoksi 3.7 prosenttia vuonna 2014, mutta kääntyvät vuonna 2015 parin prosentin kasvuun, kun kysyntä elpyy*
- *Työttömyysaste kohoaa 8.7 prosenttiin vuonna 2014 ja säilyy sillä tasolla myös vuonna 2015*
- *Kuluttajahinnat nousevat 1.1 prosenttia tänä vuonna, kun hyödykeverojen nosto kiihdyttää Suomen inflaatiota*
- *Julkisen talouden alijäämä pysyy alle kolmen prosentin viitearvon, mutta velka kohoaa yli 60 prosentin*

Maailmantalouden kasvu pysyy viimevuotisessa kolmessa prosentissa tänä ja ensi vuonna. Vasta vuonna 2016 sen arvioidaan hieman kiihtyvän. Ns. nousevat taloudet kasvavat tavanomaista hieman matalampaa vauhtia.

Yhdysvalloissa kasvu nopeutuu puolella prosenttiyksiköllä 2–2.5 prosenttiin tänä vuonna ja sama kasvu jatkuu myös vuosina 2015–2016. Yhdysvallat on keskeinen maailmantalouden kasvun mootto-

ri. Siellä rahapolitiikan aiempia kevennystoimia on jo alettu purkaa.

Myös EU-maissa talouden kehitys on kääntynyt parempaan suuntaan, vaikka toisella neljänneksellä elpyminen hidastuikin. Tänä vuonna päästään vajaan prosentin kasvuun ja ensi vuonna BKT lisääntyy 1.5 prosenttia. Euroalue on päässyt irti kriisistä, mutta kasvu on aiempia arviota hitaampaa.

Alkaneen elpymisen odotetaan jatkuvan, jos rahoitusmarkkinoiden luottamus säilyy ja kriisimaiden vajeet kyetään saattamaan kestäväälle uralle. Ukrainan kriisi vaikuttaa talouskehitykseen negatiivisesti Ukrainan ja Venäjän ohella erityisesti Euroopassa.

Venäjällä kokonaistuotanto ei juuri kasva vuonna 2014. Kasvu alkoi hidastua jo viime vuonna. Tämän vuoden heikkoon kasvuun vaikuttavat osaltaan Ukrainan kriisin luoma epävarmuus sekä länsimaiden Venäjälle asettamat pakotteet. Jos kriisi saadaan voitettua, Venäjän talous voi kääntyä prosentin kasvuun vuonna 2015 ja kahden prosentin kasvuun vuonna 2016.

Kiinan BKT:n kasvuvauhti jää lähivuosina aiempien vuosien vauhtia hitaammaksi eli noin 7 prosenttiin. Tuotannon kasvua jarruttavat rahoitusmarkkinoiden epävarmuus ja pyrkimys voimakkaasti kasvaneen velkaantumisen hillintään.

Maailmantaloudessa on edelleen riski oleellisesti huonommastakin kehityksestä. Ukrainassa on saatu aikaan aselepo ja konfliktia pyritään purkamaan, mutta kriisin uusi kärjistyminen on mahdollinen. Molempipuoliset taloudelliset sanktiot lännen ja Venäjän välillä voivat johtaa tilanteeseen, jossa niitä on vaikea purkaa. Silloin ne voivat jäädä kasvua hidastavaksi tekijäksi pitkäksi aikaa. Tiiviiden taloussuhteiden vuoksi Suomi on erityisen haavoittuva Venäjän omalle kriisille ja eri taloustoimiin kohdistuville sanktioille.

EKP TUKEE VOIMAKKAASTI EUROALUEEN TALOUSKEHITYSTÄ

EKP on varautunut heikkoon talouskehitykseen. Kesäkuussa 2014 EKP päätyi keventämään rahapolitiikkaansa jo tuolloin odotuksia hitaamman talouskasvun jälkeen. Keskuspankki ryhtyi toimiin inflaation kiihdyttämiseksi lähemmäksi tavoitetta. Samalla myös talouskasvu saa tukea.

Syyskuun alussa EKP reagoi euroalueen heikentyneeseen talouskehitykseen ja inflaation tuntuvaan hidastumiseen ja jatkoi kesäkuussa alkanutta rahapoliittista elvytystä yllättävän voimakkaasti sekä laskemalla korkoja että lisäämällä rahan määrää joukkovelkakirjaostoin. Joukkovelkakirjojen ostoissa rajoitetaan aluksi yksityisen sektorin omaisuusvakuudellisiin synteettisiin arvopapereihin (ABS) ja niin sanottuihin katettuihin arvopapereihin. Julkisen sektorin joukkovelkakirjojen ostot eli varsinainen määrällinen elvytys on seuraava keino, jos tähänastiset keinot eivät vielä riitä, kuten on odotettavissa.

BKT SUPISTUU 0.4 PROSENTTIA VUONNA 2014 JA KASVAA 0.8 PROSENTTIA VUONNA 2015

Suomen kokonaistuotannon arvioidaan supistuvan kuluvana vuonna 0.4 prosenttia. Suidannetilanne on siis selvästi heikompi kuin vielä keväällä, jolloin kokonaistuotannon arvioitiin kasvavan 0.7 prosenttia. Heikkeneminen aiheutuu siitä, että vienti ei ole käynnistynyt odotusten mukaisesti. Euro maiden talous ei ole kohentunut odotetusti, ja erityisesti vienti Venäjälle on supistunut tuntuvasti. Ukrainan kriisi on lisännyt epävarmuutta ja Venäjän talouskasvu on taittunut. Jos Ukrainan kriisi pitkittyy, talouspakotteet jarruttavat osaltaan talouden aktiiviteettia pahimmassa tapauksessa useita vuosia eteenpäin.

Vuonna 2015 Suomen BKT kasvaa vain 0.8 prosenttia. Tämä edellyttää sitä, että euroalueen elpyminen jatkuu ja että Suomen vienti säilyttää markkinaosuutensa. Vuonna 2016 kokonaistuotanto lisääntyy 1.8 prosenttia. Ennusteessa on oletettu, että kasvua nopeuttavat tällöin alkavat uudet ydinvoimalainvestoinnit. Jarruttavana tekijänä ovat puolestaan julkisen talouden tasapainottamiseksi tehtävät menojen leikkaukset ja verojen korotukset.

VIENTI ELPYY VASTA ENSI VUONNA

Tavaravienti kasvaa tänä vuonna jonkin verran markkinoiden kasvua hitaammin, koska koneiden ja laitteiden vienti supistuu voimakkaasti heikon kysynnän seurauksena. Öljynjalostusteollisuuden huoltoseisokit puolestaan heikentävät kemianteollisuuden vientilukuja. Elintarviketeollisuuden vienti kärsii tuntuvasti Venäjän asettamasta elintarvikkeiden tuontikiellosta sekä tänä että ensi vuonna. Vuonna 2015 kone- ja laite teollisuuden viennin odotetaan kohenevan, kun investointitavaroiden kysyntä maailmalla elpyy.

Koko viennin määrän odotetaan tänä vuonna jäävän edellisvuoden lukemiin. Ensi vuonna viennin ennustetaan kasvavan jo runsaat 2 prosenttia ja vuonna 2016 viennin kasvuvauhdin arvioidaan nousevan runsaaseen 3 prosenttiin. Vientiennusteeseen liittyy kuitenkin poikkeuksellisen paljon riskejä Ukrainan ja Krimin poliittisen tilanteen takia.

YRITYSTEN INVESTOINNIT SUPISTUVAT VIELÄ HEIKON KYSYNNÄN VUOKSI

Yrityssektorin heikentynyt kannattavuus sekä vienti- ja kotimaisen kysynnän supistuminen painavat kansantalouden investoinnit yli 3 prosentin laskuun tänä vuonna. Yritysten tuotannolliset investoinnit putoavat peräti 8 prosenttia ja talonrakentaminen vähenee 2.5 prosenttia.

Ensi vuoden alkupuoliskolla investointien lasku pysähtyy ja loppuvuonna päästäneen pieneen kasvuun. Yritysten investointien nousu jää kuitenkin heiveröiseksi, arviolta noin 1 prosenttiin, koska kysynnän elpyminen on hidasta ja kysynnän lisäys voidaan tyydyttää kapasiteetin käyttöasteita nostamalla. Asuntoinvestointien odotetaan kasvavan ensi vuonna vaatimattomat 1.3 prosenttia. Julkisyhteisöjen investoinnit polkevat paikallaan, koska valtion ja kuntien taloustilanteen tervehtyttäminen edellyttää kaikkien menojen kasvun hillintää.

Vuonna 2016 kiinteiden investointien kasvu vahvistuu 2.5 prosenttiin suhdannetilanteen kohenemisen myötä. Viennin ja kotimaisen kysynnän elpyminen vetävät yritysten tuotannolliset investoinnit pieneen, runsaan 2 prosentin kasvuun. Myös asuinrakentamisen kasvu jatkuu hitaana, koska kotitalouksien ostovoiman kasvu jää vaatimattomaksi

TYÖTTÖMYYSASTE NOUSEE VIELÄ HIEMAN

Suomen kokonaistuotanto on supistunut kolme vuotta peräkkäin. Työttömyysaste nousi viime vuonna 8.2 prosenttiin edellisen vuoden 7.7 prosentista. Työttömyyden lisääntyminen on ollut suhteellisen maltillista. Tämä johtuu siitä, että korkean tuottavuuden toimialojen merkitys kansantaloudessa on vähentynyt ja että työikäisen väestön määrä on kääntynyt laskuun.

Tänä vuonna työttömyysaste kohoaa viime vuoden tapaan 0.5 prosenttiyksikköä 8.7 prosenttiin, kun sekä vienti- ja kotimainen kysyntä supistuvat. Ensi vuonna työttömyysasteen odotetaan pysyvän ennallaan 8.7 prosentissa. Vuonna 2016 kokonaistuotannon kasvu vahvistuu ja työttömyysasteen arvioidaan alenevan 8.5 prosenttiin.

OSTOVOIMAN HIDAS KASVU JARRUTTAA KULUTUSTA

Yksityisen kulutuksen määrän ennustetaan supistuvan 0.2 prosenttia vuonna 2014. Ennustetta on jouduttu synkentämään odotettua heikomman työllisyyskehityksen vuoksi.

Vuonna 2015 yksityinen kulutus kasvaa vajaan prosentin, kun palkkasumman kasvu voimistuu ja kuluttajien luottamus palautuu. Kotitalouksien reaalin ostovoima kasvaa 0.5 prosenttia.

Vuonna 2016 yksityisen kulutuksen kasvu nopeutuu noin 1.6 prosenttiin työllisyyden kohenemisen ansiosta. Kotitalouksien reaalisin ostovoiman arvioidaan kasvavan runsaan prosentin. Eläkeläisten kasvavan määrän arvioidaan toimivan kulutusta vakauttavana tekijänä lähivuosina.

TAANTUMAN PITKITTÄMINEN VAIMENTAA INFLAATIOTA

Vuonna 2014 kuluttajahintojen ennustetaan nousevan 1.1 prosenttia. Inflaatiota kiihdyttää noin puolella prosenttiyksiköllä vuoden alusta toteutettu hyödykeverojen nosto. Toiseen suuntaan vaikuttaa elintarvikkeiden halpeneminen muun muassa raaka-aineiden maailmanmarkkinahintojen tuntuva alenemisen vuoksi.

Vuonna 2015 kuluttajahintojen arvioidaan kohoavan 1.3 prosenttia. Inflaatiota kiihdyttää kuluttajaverojen nosto. Sen sijaan ulkoisen kustannuspaineen odotetaan edelleen pysyvän vaimeana. Vuonna 2016 kuluttajahintojen ennustetaan nousevan 1.6 prosenttia. Tällöin korkotason arvioidaan jo olevan nousussa, mikä kiihdyttää inflaatiota.

JULKINEN VELKA YLITTÄÄ KASVU- JA VAKAUSOPIMUKSEN VIITEARVON

Julkisyhteisöjen rahoitusaliäämä syvenee ja julkinen velkaantuneisuus kasvaa selvästi tänä vuonna. Ensi vuonna julkisen velan BKT-osuus kohoaa valtion ja kuntien suurten alijäämien myötä 62.8 prosenttiin ja ylittää reilusti EU:n kasvu- ja vakaussopimuksen suurimman sallitun 60 prosentin velkaantumistason. Julkisen talouden alijäämä pysyy alle 3 prosentin viitearvon, mutta ns. rakenteellinen alijäämä ylittää selvästi viitearvonsa.

Kun julkisen velan ja rakenteellisen alijäämän viitearvot ylittyvät BKT:n laskun johdosta, Suomella on mahdollisuudet välttyä ensi kevään arvioinnissa liiallisen velan ja alijäämän sanktiomenettelyltä. Tämä edellyttää kuitenkin, että julkisyhteisöjen rahoitusaliäämän ja velan BKT-suhteen voidaan osoittaa alenevan keskipitkällä aikavälillä. Myös eläkejärjestelmän rahoituksellista kestävyyttä vahvistavat pitkän aikavälin toimenpiteet katsotaan lieventäväksi seikaksi.

Vaikka Suomi välttyisi sanktiomenettelyltä, on selvää, että julkisyhteisöt joutuvat tehostetun budjetti- ja valvonnan piiriin ensi vuonna alkavalla EU:n ohjausjaksolla. Eduskuntavaalien jälkeen muodostettava uusi hallitus joutuu linjaamaan hallitusohjelmansa ensi kesänä annettavien varsin yksityiskohtaisten EU:n neuvoston politiikkasuositusten mukaisesti.

Lisätietoja:

Paavo Suni, puh. 050 524 5616, paavo.suni@etla.fi

Vesa Vihriälä, puh. 609 900, vesa.vihriala@etla.fi

Suomen huoltotase

	Arvo €Mrd.	Määrän muutos, %					
		Edellisestä vuodesta				Keskimäärin	
		2013*	2013*	2014 ^E	2015 ^E	2016 ^E	09 - 13
Bruttokansantuote markkinahintaan	201,3	-1,2	-0,4	0,8	1,8	-1,2	1,2
Tuonti	78,8	-2,5	-0,4	2,3	3,2	-1,5	2,6
- tavarat	56,3	0,3	-0,1	2,6	3,5	-1,6	2,9
- palvelut	22,5	-9,1	-1,0	1,7	2,4	-1,0	1,8
Kokonaistarjonta	280,2	-1,6	-0,4	1,2	2,2	-1,3	1,6
Vienti	76,9	-1,7	0,0	2,2	3,3	-3,0	2,7
- tavarat	55,9	0,4	0,2	2,3	3,6	-3,0	2,8
- palvelut	21,0	-7,2	-0,6	1,8	2,5	-2,7	2,5
Investoinnit	42,6	-4,9	-3,2	1,4	2,6	-3,1	1,5
- yksityiset	34,3	-6,8	-3,7	1,9	3,2	-4,1	1,8
- julkiset	8,3	3,7	-0,9	-0,8	0,2	1,8	0,1
Kulutus	161,3	0,0	-0,2	0,4	1,2	0,6	0,8
- yksityinen	111,0	-0,7	-0,2	0,6	1,6	0,5	1,1
- julkinen	50,2	1,5	-0,2	0,0	0,2	0,7	0,1
Varastojen muutos	-0,6	0,0	-0,1	0,2	0,2	0,0	0,0
Kokonaiskysyntä	280,2	-1,3	-0,6	1,2	2,2	-1,2	1,6
Kotimainen kysyntä	203,3	-1,1	-0,9	0,9	1,7	-0,4	1,1
Julkinen kysyntä	58,5	1,8	-0,3	-0,1	0,2	0,8	0,1

Eräitä keskeisiä ennusteita

	2011	2012*	2013*	2014 ^E	2015 ^E	2016 ^E
Kuluttajahintaindeksin muutos, %	3,4	2,8	1,5	1,1	1,3	1,6
Ansiotason muutos, %	2,7	3,3	2,4	1,3	1,1	1,7
Työttömyysaste, %	7,8	7,7	8,2	8,7	8,7	8,5
Vaihtotaseen ylijäämä, % suhteessa BKT:hen	-1,5	-1,9	-2,0	-1,3	-1,6	-1,6
Teollisuustuotannon (tuotos) muutos, %	3,2	-2,8	-3,0	-0,9	2,3	2,9
Euribor 3 kk, %	1,4	0,6	0,2	0,2	0,2	1,1
EU27-maiden BKT:n muutos, %	1,6	-0,4	0,1	1,2	1,5	1,7
EMU-maat	1,5	-0,7	-0,4	0,9	1,3	1,5
EU27-maiden kuluttajahintojen muutos, %	3,1	2,6	1,5	0,5	1,1	1,5
EMU-maat¹⁾	2,7	2,5	1,4	0,5	1,1	1,5
Suomen EMU-ylijäämä, % BKT:sta	-1,0	-2,1	-2,3	-2,8	-2,5	-1,7
Suomen EMU-velka, % BKT:sta	48,5	52,8	56,2	60,3	62,8	64,2

¹⁾ Yhdenmukaistettu indeksi.

Lähde: Tilastokeskus.